

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

www.philosophical-research.org

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΚΥΚΛΟΣ Α΄

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2016 - 2017

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΤΡΩΝ

Ολιστική Ιστορία του Ελληνισμού

(Από την Κάθοδο των Δωριέων μέχρι τους Περσικούς Πολέμους)

Ή

η Αιωνιότητα στον Χρόνο

Σεμινάριο 4ο

Πέμπτη 8 Δεκεμβρίου 2016

Την Πέμπτη 8 Δεκεμβρίου στις 8.30 το βράδυ συνεχίζουμε τον Κύκλο των Πατρικών Σεμιναρίων με μια νέα συνάντησή μας.

Αναλύουμε αυτές τις εβδομάδες ουσιώδεις όψεις **των Σκοτεινών και Φωτεινών Αιώνων** μετά την Μεγάλη Μεταβολή που σηματοδότησε η Κάθοδος των Δωριέων.

Μετά μείζονες Τροπές συνενυρίσκονται σε διάφορες αναλογίες πρώτον τα κατάλοιπα του παρελθόντος, δεύτερον οι δύσκολες, δοκιμαστικές προσπάθειες κατάλληλης έκφρασης του καινούριου υπαρκτικού βιώματος που ψάχνει να βρει τις μορφές που του ταιριάζουν και το «αναπαύουν», και τρίτον τα αρχικά δείγματα του νέου «Κόσμου» σε φαντασμαγορικές εκφάνσεις. **Αυτό ακριβώς το πολυσύνθετο κάνει τις περιόδους αυτές Σκοτεινές και Φωτεινές ταυτόχρονα, όπου τα κατάλοιπα της κατάρρευσης του παλαιού συστήματος συνυπάρχουν με ατελείς δομές του νέου και μερικές καινούριες μορφές.**

Στην πρώτη φάση πλεονάζουν τα υπόλοιπα της καταστροφής. Σε μια δεύτερη τα εκπίπτοντα της ανθρώπινης σκηνής ζυγοσταθμίζονται προς τα εισπίπτοντα. Και στην τρίτη τελική φάση εμφανίζονται σε σημαντικά πεδία της ανθρώπινης παρουσίας διαυγής και δυνατός, απαστράπτων και ανεναντίωτος, ο νέος Ρυθμός της Ύπαρξης.

Στην Αττική που δεν υπέστη άμεσους ισχυρούς κλυδωνισμούς ούτε από την κατάρρευση του «Μυκηναϊκού» συστήματος ούτε από την μετακίνηση των Δωριέων, συγκεντρώθηκε καταφυγόν το Ιωνικό στοιχείο από την Πελοπόννησο. **Οι Ίωνες ήσαν το τμήμα του Πελασγικού βασικά πληθυσμού στην Βόρεια Πελοπόννησο (Αιγιαλεία) που υπετάγη στις ισχυρές Αχαϊκές οικογένειες και ομάδες, αποφασιστικά δε στους Πελοπίδες, Μικρασιατικής, Φρυγολυδικής καταγωγής.**

Στην Αθήνα προσέτρεξαν επίσης μετά την Κάθοδο των Δωριέων και τμήματα της Αιολικής ηγετικής παρουσίας στην Πυλία (Δυτική Πελοπόννησο).

Η συσσώρευση αρχόντων και λαών, και η επακολουθήσασα πίεση, ωδήγησε στον Ιωνικό αποικισμό της Μ. Ασίας.

Εμπνεόμενοι από το πνεύμα του Δωρικού βιώματος οι Αττικοί επέτυχαν γρήγορα δημιουργία νέας αρχής στον «γραφικό» τομέα ενωρίς κατά την Γεωμετρική περίοδο (Πρωτογεωμετρική εποχή, Πρωτοαττικός ρυθμός, 10^{ος} αιώνας π.Χ.), η οποία ανυψώθηκε σε αγγειοποιία και αγγειογραφία περιωπής στην κυρίως Γεωμετρική φάση (υψηλός Αττικός ρυθμός, 9^{ος} αιώνας π.Χ.). Η τεχνική, και ακόμη τα εργαστήρια, της προηγούμενης κατάστασης επί Μυκηναϊκού συστήματος έμειναν εν πολλοίς πρακτικώς αλώβητα, αλλά εντούτοις από την υστερομυκηναϊκή στην πρωτογεωμετρική υποπερίοδο δημιουργείται χάσμα θεμάτων και αισθητικής παρά την τεχνική συνέχεια. Η λογική σειρά είναι Βίωμα – Πνεύμα - Μορφή – Τεχνική, όχι αντίστροφα.

Στην περίπτωση μας η πνοή του Δωρικού μετουσιώνει τις παραδόσεις της τέχνης. Νέα Μορφή οργά να γεννηθεί και αναπτυχθεί. Εμβληματική του μετασχηματισμού είναι η αλλαγή από την συνεχή έλικα στον μαϊάνδρο. Το καμπύλο αντικαθίσταται από το ευθύ στην τάξη του όντος, και ο κύκλος από το ευθύγραμμο σχήμα. Αργότερα, στην αρχή των κυρίως αρχαϊκών χρόνων, ο κύλινδρος της πλαστικής απεικόνισης («Ήρα» του Χηραμύη από την Σάμο, στον Λούβρο, η άλλη στο Βαθύ, το όμοιο άγαλμα στο Βερολίνο) δίνει την θέση του στο δοκοειδές («Νικάνδρη» από την Δήλο στο Εθνικό Αρχαιολογικό, Κούρος της Φιγαλείας στην Ολυμπία, Κόρη από την Σελλάδα στην Θήρα).

Η ποιότητα της αγγειακής τέχνης είναι υφειμένη ως προς την Αττική παραγωγή σε όλες τις άλλες περιοχές του Ελληνιζόμενου κόσμου, ενδιαφέροντως δε και στις Δωρικές. Αφ' ενός δεν επεβίωσαν εκεί σε υψηλό επίπεδο οι παραδοσιακές τεχνικές από την προηγούμενη εποχή λόγω της βιαιότερης λιγότερο ή περισσότερο αλλαγής. **Και αφ' ετέρου το Δωρικό δεν οικειώνεται εύκολα την «ζωγραφική» διάσταση της απεικόνισης. Η τεκτονική του σώματος και του οικοδομήματος είναι που του ταιριάζουν και το απασχολούν ιδίως.**

Αντίθετα λοιπόν προς την Αττική πρωτοκαθεδρία στην αγγειογραφία την περίοδο που ερευνούμε, η Γεωμετρική μικροτεχνία (ειδώλια ανθρωπόμορφα και ζωόμορφα ορειχάλκινα και πήλινα) έχει Δωρική

κυρίως καταγωγή και υπόσταση. Ο Κρητοδωρικός παράγων διαδηλώνεται με τον **αρχηγέτη Δαίδαλο της πλαστικής**.

[Οι γιοί ή μαθητές διάδοχοί του Δίποινος και Σκύλλης είναι Κρητικοί εκ Γόρτυνος (Plinius, Naturalis Historia, XXXVI, 9; Πausanίας II, 15, 1) – και μαθητές αυτών ο Σπαρτιάτης Ηγύλος (Πausanίας V, 17, 2), ο Δοντάς και ο Δορυκλείδας Λακεδαιμόνιοι και αυτοί (Πausanίας VI, 19, 14; V, 17, 1). Άλλοι πρώιμοι Σπαρτιάτες γλύπτες αναφέρονται οι Σιάδρας και Χάρτας (Πausanίας VI, 4, 4). Κρητικός ο Χειρίσοφος, όνομα και πράγμα (Πausanίας VIII, 53, 7).

Δείτε σχετικά και αναλυτικά την μελέτη μου στον ιστότοπο του Ινστιτούτου/ Research Projects/ Δωρικές Μελέτες: «Δαίδαλος, Δίποινος και Σκύλλης – η Πλαστική Μετάβαση από την Γεωμετρική στην Αρχαϊκή Εποχή: Πηγές και Χρονολόγηση»].

Και στην μικροτεχνία – ειδωλοποιία η νέα αρχή έχει μορφολογία και χωρολογία τελείως διαφορετική από την Μινωική (και Μυκηναϊκή) τέχνη.

Θα μελετήσουμε την γεωμετρική ειδωλοποιία κατά την συνάντησή μας, ως εισαγωγή εκ παραλειπομένων της προηγούμενης για το κύριο θέμα, που θα είναι το Έπος και η Ομηρική Ποίηση ως η δεσπόζουσα όψη της Γεωμετρικής Περιόδου. Θα αναλύσω πρωτίστως επίσης την συνοχή που εναρμονίζει εις ολοκληρία τις τρεις θεμελιώδεις όψεις που συζητούμε μέχρι τώρα, αγγειογραφία-γραφική, μικροτεχνία-ειδωλοποιητική και επική ποίηση.

Ο προαναγγελμένος τίτλος του σεμιναρίου αυτής της Πέμπτης είναι:

Το Ομηρικό Έπος: ο Ιωνικός Έρωτας του Δωρικού

Η ανάλυση θα συνοδεύεται από προβολή σχετικού οπτικού υλικού.

Οι Συναντήσεις των Πατρών γίνονται κάθε Πέμπτη πλην εορταστικών περιόδων, κατά το πρόγραμμα, στις 8.30 το βράδυ. Χώρος είναι η Αίθουσα Διαλέξεων του Μεγάλου Λόγου και Τέχνης (2ος όροφος) στην Πλατεία Γεωργίου Α'.

Και αυτήν όμως την Πέμπτη η συνάντηση θα γίνει στην Άνω Αίθουσα του Κτιρίου του ΔΗΠΕΘΕ (όπου τα Γραφεία και η Δραματική Σχολή), Όθωνος Αμαλίας 6.

Η είσοδος είναι ελεύθερη.